

HAYEF: Journal of Education

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Yurt Dışında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarının Yanlış Çözümleme Yöntemiyle İncelenmesi

Hatice Dilek ÇAĞ^{ID}

Comenius Üniversitesi, Türkçe Okutmanı, Bratislava, Slovakia

Öz

Bu çalışmada yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarının yanlış çözümleme yöntemiyle incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda A1, A2 ve B1 seviyelerindeki 19 öğrencinin 35 farklı yazılı anlatım örneği incelenerek yanlışlar analiz edilmiştir. Araştırmanın verileri, Slovakia'da yer alan Comenius Üniversitesindeki Türkçe dersleri sırasında ardışık 6 dönem içerisindeki öğrencilerin yazılı ürünlerinden elde edilmiştir. Veri analizi sonucunda öğrencilerin yazılı anlatımlarında toplam 691 yanlış rastlanmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin sırasıyla dil bilgisi (%61), yazım-noktalama (%19), sözcük seçimi (%14) ve söz dizimi (%6) kategorilerinde yanlış yaptıkları görülmüştür. Yapılan yanlışların kaynağı incelendiğinde yanlışların sırasıyla en çok; yanlış seçim (%43), eksiltme (%37), ekleme (%14) ve yanlış sıralamadan (%6) kaynaklı olduğu anlaşılmıştır. Öğrencilerin yaptıkları yanlışlar iletişimsel etkileri açısından incelendiğinde, yanlışların büyük bir bölümünün (%77) iletişimin tamamını etkilemeyen bölümsel yanlışlar olduğu, sadece küçük bir kısmının (%23) iletişimi etkileyen bütünsel yanlışlar olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarından hareketle, yurt dışında Türkçe öğrenen öğrencilerin dil bilgisi kurallarını kullanabilecekleri ve pratik yapacakları etkinliklere sınıf ortamında daha çok yer verilmesi gerektiği ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Yanlış çözümlemesi, Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, Yazılı anlatım

Examining the Written Expression of Students Who Have Learnt Turkish Abroad as a Foreign Language via Error Analysis

Abstract

This study aimed to examine the written expression of students who have learnt Turkish abroad as a second language by conducting error analysis. In line with the study purpose, we analyzed 35 different samples written by 19 students who were at A1, A2, and B1 levels. The study data included the products written by students at Comenius University in Slovakia in Turkish classes throughout six semesters consecutively. At the end of the data analysis, we found that there were 691 errors in students' written expression in total. The study findings showed that the students had errors in grammar (61%), spelling and punctuation (19%), choice of words (14%), and syntax (6%). When we examined the sources of the errors, we found out that the errors resulted from misinformation (43%), omission (37%), addition (14%), and syntax error (6%). When we examined students' errors in terms of communicative effects, we concluded that most of the errors (77%) were local errors that did not affect the whole communication, while only a small portion (23%) led to global errors that affected communication. In light of the study findings, we suggest that students who learn Turkish abroad should be provided with more in-class activities by which they can use grammar structures and rules.

Giriş

Bir dili ikinci dil/yabancı dil olarak öğrenenlerin yanlış yapmaları dil öğrenme sürecinin doğal bir parçasıdır. Yanlışların belirlenmesi ve yanlışların düzeltilmesi dil öğretimi için oldukça önemlidir.

Öğrencilerin yanlışları üzerinde düşünmek, bu yanlışlara ilişkin öğrencilere düzeltici geribildirimler vermek, bu yanlışların analiz edilmesini gerektirir. Öğrencilerin yaptıkları yanlışlar analiz edildiğinde yanlışların genellikle belirli konularda yoğunlaştığı veya öğrencilerin aynı ya da benzer konularda güçlük yaşadıkları görülecektir. Öğrencilerin yanlışları; eksik öğrenme, ana dilden aktarım, aşırı genelleme yapma gibi farklı sebeplerden kaynaklanabilir. Yanlışların çözümlemesiyle öğrencilerin ağırlıklı olarak hangi konularda güçlük yaşadıkları tespit edilir ve yanlışların kaynakları belirlenerek öğrencilere etkili ve düzeltici geribildirimler sağlanabilir. Dil öğretiminde öğrenci yanlışlarının

incelenmesi için sıklıkla kullanılan yöntem ise yanlış çözümlemesidir. Yanlış çözümlemesi, öğrencilerin yazılı veya sözlü ürünlerinin incelenerek yanlışlarının belirlenmesi ve analiz edilmesine dayalı bir yöntemdir.

Türkçeyi ikinci dil veya yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı veya sözlü ürünlerindeki yanlışların analiz edilmesi öğretmenlere, program ve materyal hazırlayan alan uzmanlarına yol gösterici olacaktır.

Yanlış Çözümlemesinin Ortaya Çıkışı

Dil öğrenmeyi alışkanlık kazanmakla bir tutan davranışçı kuram, 1960'lı yılların sonuna kadar dil öğreniminde etkili olmuştur. Davranışçı kuramın etkisiyle yanlışların ana dildeki alışkanlıkların hedef dilde devam ettirilmesinin bir sonucu olarak ortaya çıktığı fikri benimsenmiş ve bu anlayıştan hareketle, araştırmacılar çalışmalarını ana dili ile

Corresponding Author: Hatice Dilek ÇAĞ, E-mail: dilekceg@yandex.com

Cite this article as: Çağ, H. D. (2023). Yurt Dışında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarının yanlış çözümleme yöntemiyle incelenmesi. *HAYEF: Journal of Education*, 20(1), 47-55.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License
Available online at <https://hayefjournal.org>

hedef dilin karşılaştırılması üzerine yoğunlaştırmışlardır (Erdoğan, 2005, s. 262). Ana dili ve hedef dilin karşılaştırılmasıyla öğrencilerin yanlışlarını analiz etmeyi amaçlayan bu çözümleme yöntemi, *karşıtsal çözümleme* olarak adlandırılmıştır.

Karşıtsal çözümleme, dil biliminin ve psikolojinin yapısalcı ve davranışçı akımlarla şekillendiği dönemin bir ürünü olarak gelişmiştir (Corder, 1975, s. 202). Karşıtsal çözümleme, ana dilin ve hedef dilin karşıt olarak incelenmesidir ve iki dil arasındaki benzerlik arttıkça olumlu aktarım yoluyla zorlukların azalacağı, farklılıklar arttıkça zorlukların da artacağı düşüncesine dayanmaktadır (Brown, 2014, ss. 254–255). Karşıtsal çözümlemeye birtakım eleştiriler getirilmiştir. Önder (2017, ss. 18–19) karşıtsal çözümlemeye yönelik eleştirileri dört başlık altında incelemektedir. Bunlar; ikinci dil öğretimini etkileyen diğer unsurları göz ardı etmesi, iki dil arasındaki benzerliklerin de güçlüğe neden olabilmesi, hedef dil öğrenimi sürecini betimlemekte yetersiz kalması ve tüm yanlışları ana dili girişimiyle ilişkilendirmesidir.

Diğer yandan, dil bilimi ve psikoloji alanındaki gelişmelerle birlikte yanlışların tümünün öğrencilerin ana dilinden kaynaklandığı fikri değişmeye başlamıştır (Corder, 1967, s. 162). Yanlışların tümünün ana dilin hedef dile aktarılmasıyla gerçekleşmediği anlaşıldığında karşıtsal çözümleme, öğrenci yanlışlarını ele almak konusunda yetersiz kalmıştır. Tüm bunların sonucunda, karşıtsal çözümlemeye alternatif olarak *yanlış çözümlemesi* yaklaşımı ortaya çıkmıştır.

Yanlış çözümlemesi, 1960'larda uygulamalı dil biliminin bir alt dalı olarak gelişmiştir ve birçok yanlışın öğrencinin ana dilinden kaynaklanmadığı ve evrensel öğrenme stratejilerini yansıttığını ispatlama düşüncesinden hareket etmiştir (Richards & Schmidt, 2010, s. 201). Bu yaklaşım, yalnızca öğrencinin ana dilinden aktarım yapmasıyla ortaya çıkan yanlışları değil, tüm olası hataları incelemesiyle önceki yaklaşımlardan ayrılmıştır (Brown, 2014, s. 250). Yanlış çözümlemesi, öğrencilerin yaptıkları yanlışların gözlenmesi ve belli bir sisteme göre sınıflandırılıp analiz edilmesi olarak tanımlanabilir (Bölükbaş, 2011, s. 1359). Yanlış çözümlemesi, öğrencilerin içinde işleyen sistemi açığa çıkarabilmek için öğrencilerin yaptıkları yanlışların gözlenebilmesi, analiz edilebilmesi ve sınıflandırılmasına dayanmaktadır (Brown, 2014, s. 250).

Karşıtsal çözümleme ile yanlış çözümlemesinin en önemli farklarından biri zamanlama ile ilgilidir. İşler'in (2002, s. 130) de değindiği gibi karşıtsal çözümleme önceden yapılırken yanlış çözümlemesi öğrenci türlerinden elde edilen verilere yönelik olduğu için sonradan yapılmaktadır.

Yanlış çözümlemesi yaklaşımı, öğrencilerin yaptıkları yanlışların temelde ana dili etkisinden kaynaklandığını varsaymadığı için karşıtsal çözümlemeden ayrılır. Aksine, yanlış çözümlemesi yaklaşımında, yanlış türlerinin nedenleri hakkında herhangi bir varsayım yapılmaz, dil öğrenenlerin gerçek konuşmalarındaki veriler toplanır ve sonra yanlış türleri verilerden hareketle kategorilere ayrılır (Burt, 1975, s. 54).

Karşıtsal çözümlemeyi yanlış çözümlemesinin bir alternatifi olarak değil, tamamlayıcı ve destekleyicisi olarak görmek daha uygun olacaktır (İşler, 2002, s. 131). Dede'ye göre (1983, s. 123) yanlış çözümlemesi yaklaşımı, yanlışların sadece ana dili girişiminden kaynaklanmadığı düşüncesinden hareketle karşıtsal çözümlemenin eksiklerini tamamlamaktadır. Bu nedenle, yanlış çözümlemesini karşıtsal çözümlemenin yerini alan bir yöntem değil, karşıtsal çözümlemeden elde edilen verileri doğrulama imkânı sunan ve karşıtsal çözümlemenin kısıtlamalarına ve sorunlarına çözüm getiren kısacası onu tamamlayan bir yöntem olarak düşünmek gerekmektedir. Diğer yandan, karşıtsal çözümleme yaklaşımı öğrencilerin yaptıkları yanlışların nedenlerini açıklamak konusunda her ne kadar yetersiz

kalsa da karşıtsal çözümlemeden elde edilecek verilerin yabancı dil öğretimine katkı sağlayacağı unutulmamalıdır. Bölükbaş (2011, s. 1365), öğrencilerin yaptıkları yanlışların bir kısmının ana dillerinden aktarım yapımlarıyla ortaya çıktığını bu nedenle karşıtsal çözümlemeden yararlanılması gerektiğine değinmektedir. Benzer şekilde, Dede (1983), ana dili ve hedef dil arasındaki benzerlik ve farklılıkların incelenmesinin ve bunların güçlüklerine göre sıralanmasının önemine dikkat çekmekte, öğretim materyallerinin bu doğrultuda hazırlanmasının gerekliliğini belirterek karşıtsal çözümlemeden dil öğretiminde nasıl yararlanabileceğini açıklamaktadır.

Yanlış ve Hata Kavramları Üzerine

Alanyazında yanlış (error) ile hata (mistake) kavramları öğrencilerin karşılaştıkları zorlukların farklı yönlerine işaret etmektedir. Yanlış ve hata arasındaki farkı bilmek, öğreticilerin sınıf ortamında yanlışlara ve hatalara ilişkin tutumlarını belirlemeleri için oldukça önemlidir.

Yanlış ile hata ayrımı, Chomsky'nin (1965) edim ve edinç kavramına dayanmaktadır. Yanlışlar, edim yanlışları (performance errors) ve edinç yanlışları (competence errors) olmak üzere temelde ikiye ayrılır. *Edinç yanlışları* genelde bilgi eksikliğinden kaynaklanmaktadır ve yetiyle ilişkilidir. *Edim yanlışları* ise dikkatsizlik, yorgunluk gibi performansla ilişkili yanlışlardır. Bu iki yanlış türünü birbirinden ayırmak için alanyazında edim yanlışları için *hata* kavramı kullanılmaktadır (Dulay ve ark., 1982, s. 139).

Yanlış, eksik bilgidan kaynaklanırken; hatanın dikkat eksikliği, yorgunluk, dikkatsizlik ve performansın başka bir yönünden kaynaklandığı düşünülmektedir (Richards & Schmidt, 2010, s. 201). Benzer şekilde, Ellis (2003, s. 17) yanlışların öğrencilerin bilgi eksikliğinden kaynaklandığını ve tutarlı şekilde farklı zamanlardaki performanslarında yer aldığına değinmektedir. Hataların ise öğrencilerin performanslarında zaman zaman ortaya çıktığını ve öğrencilerin bildiklerini performansına yansıtamamasından kaynaklandığını açıklamaktadır.

Yanlış, ana dili konuşurlarının veya hedef dili akıcı biçimde konuşanların hatalı ya da eksik öğrenme olarak kabul edecekleri bir şekilde dilsel öğrenin ikinci/yabancı bir dili öğrenenler tarafından sözlü/yazılı anlatımlarında kullanılması olarak tanımlanabilir (Richards & Schmidt, 2010, s. 201). Dulay ve ark. (1982, s. 138) yanlışları, öğrencilerin yazılı ve sözlü anlatımlarındaki eksik yönler olarak tanımlamaktadırlar.

Tüm bu bilgilerin ışığında, hataların sistematik bir şekilde gerçekleşmediği ve fiziksel, duygusal veya psikolojik etkenlere bağlı olarak ortaya çıkabileceği; yanlışların ise tutarlı bir şekilde gerçekleştiği ve dış etkenlerden ziyade öğrencinin bilgi eksikliğinden kaynaklı olduğu ifade edilebilir. Bu nedenle, hataların öğreticiler tarafından ciddiyle ele alınmasına gerek olmadığı, yanlışların ise etkili ve doğru geribildirimlerle sınıf ortamında ele alınması gerektiği anlaşılmaktadır.

Yanlış Çözümleme Süreci

Ellis (2003) yanlış çözümlemesi için şu aşamaların takip edilmesi gerektiğini ifade etmektedir:

1. *Yanlışların tespit edilmesi:* Öğrencilerin sözlü ya da yazılı anlatımlarında karşılaşılan eksikliklerin hata mı yanlış mı olduğuna karar verilmelidir.
2. *Yanlışların tanımlanması:* Yanlışlar belirlendikten sonra yanlışlar birçok farklı biçimde sınıflandırılabilir. Yanlışlar; dil bilgisel olarak sınıflandırılabilir gibi aynı zamanda eksiklik, yanlış bilgi, yanlış sıralama biçiminde de sınıflandırılabilir.
3. *Yanlışların açıklanması:* Yanlışlar genellikle sistematiktir ve gelişigüzel biçimde ortaya çıkmaz. Yanlışlar sınıflandırıldıktan

sonra yanlışların neden ortaya çıktığı incelenmelidir. Yanlışlar; kural yaratma, eksiklik, aşırı genelleme ve aktarım yapma gibi farklı durumlardan kaynaklanmaktadır.

4. *Yanlışların değerlendirilmesi*: Yanlış çözümlemesinin temel amacı öğrencilere dil öğrenimi konusunda yardımcı olmaktır, bu nedenle yanlışların dikkatle değerlendirilmesi gerekmektedir. Bazı yanlışlar iletişimi engellediği için daha ciddi olarak değerlendirilecekleri için öğreticilerin bu yanlışlar üzerinde daha dikkatli durmaları gerekmektedir. Bu doğrultuda, yanlışları; *bütünsel yanlışlar* (global errors) ve *bölümsel yanlışlar* (local errors) olmak üzere iki grupta inceleyebiliriz. Bütünsel yanlışlar, cümlenin genel yapısını bozan ve anlaşılmasını zorlaştıran yanlışlar; bölümsel yanlışlar, cümlenin sadece tek bir bileşenini etkileyen ve iletişimi olumsuz etkileme potansiyeli daha düşük olan yanlışlardır (Ellis, 2003, ss. 19–20).

Ellis'in tasnifine benzer şekilde alanyazında yanlışların açıklanması ve değerlendirilmesi için yanlışların türlerine ve kaynaklarına ilişkin farklı sınıflandırmalar mevcuttur. Corder (1973, 1975) yanlışları; temel bir ögenin eksikliği (1), alakasız veya gereksiz bir ögenin eklenmesi (2), doğru olmayan ögenin seçilmesi (3), ögenin yanlış sıralanması (4) olarak dört farklı gruba ayırmış olsa da yanlışların sınıflandırılmasında yazım, ses bilimsel, biçim bilimsel, söz dizimsel gibi farklı kategorilerin de dikkate alınmasının uygun olacağına işaret etmektedir. Dulay ve ark. (1982, s. 150) ise yüzey yapılarıdaki yanlışları çözümlemek için “yanlış bilgi, eksiklik, ekleme ve yanlış sıralama” olmak üzere yanlışların dört farklı grupta incelenmesi gerektiğine değinmektedir.

Richards ve Schmidt (2010, s. 201) yanlışları en temelde, dil içi (intralingual) ve diller arası (interlingual) yanlışlar olmak üzere iki kategoride değerlendirmişlerdir. Diller arası yanlışlar öğrenenlerin ana dillerinden aktarım yapımlarıyla gerçekleşirken (Richards & Schmidt, 2010, s. 294) dil içi yanlışlar; öğretim süreci, öğrenenle ilgili faktörler gibi farklı nedenlere dayanmaktadır.

Richards (1974, s. 174), “1. Aşırı genelleme 2. Kuralları bilmeme 3. Kuralları eksik uygulama 4. Yanlış kavram geliştirme” olmak üzere dil içi (intralingual) yanlışların temelde 4 farklı kaynağı olduğuna değinmektedir. Richards ve Schmidt (2010, ss. 201–202) ise dil içi yanlışların nedenlerini şu şekilde açıklamaktadırlar:

1. *Aşırı genelleme (Overgeneralization)*: Hedef dildeki kuralların uygun olmayan bağlamlarla genişletilmesinden kaynaklanan yanlışlar.
2. *Sadeleştirme (Simplification)*: Hedef dildeki mevcut dilbilimsel kuralları daha basit biçimde kullanmaktan kaynaklanan yanlışlar.
3. *Gelişimsel yanlışlar (Developmental error)*: Gelişimin doğal aşamalarını yansıtan yanlışlar.
4. *İletişime dayalı yanlışlar (Communication-based error)*: İletişim stratejilerinden kaynaklanan yanlışlar.
5. *Öğretim kaynaklı yanlışlar (Induced error)*: Eğitimdeki aktarımdan kaynaklanan yanlışlar.
6. *Kaçınma yanlışları (Error of avoidance)*: Çok zor olduğu düşünüldüğü için belirli hedef dil yapılarının kullanılmamasından kaynaklanan yanlışlar.
7. *Aşırı üretime bağlı yanlışlar (Error of overproduction)*: Yapıların çok sık kullanılmasından kaynaklanan yanlışlar.

Yanlış Çözümlemesinin Faydaları

Yanlış çözümlemesi; öğrencilerin neden yanlış yaptıklarını belirlenmesi, öğretmenlere öğrencilerin yanlışlarına ilişkin bilgi vermesi ve öğrencilere kendi yanlışlarını düzeltme imkânı vermesi sebepleriyle gereklidir (Ellis, 2003, s. 15). Öğrencilerin gerçekte

yaptıkları yanlışlara aşına olmak, yabancı dil sınıflarında öğretim sırası ve vurgusunu belirlemek için değerli bir rehberdir (Burt, 1975, s. 53). Yanlış çözümlemesi, öğretmenin öğretim tekniğini ve öğretim materyallerini gözden geçirmesi, öğretme sürecini değerlendirmesi ve öğretim programının yeniden düzenlenmesi konusunda yol göstericidir (Bölükbaş, 2011, s. 1359). Corder (1967, s. 167) yanlış çözümlemesinin dil öğretiminde üç temel katkısı olduğunu açıklamaktadır. Birincisi, yanlış çözümlemesi öğrencilerin ne kadar ilerlediğini ve öğretimin hedeflerine ne kadar yaklaştıklarına ilişkin öğrencilere yol gösterici olacaktır. Diğer yandan, yanlış çözümlemesi, öğrencilerin hangi stratejileri kullandığını ve nasıl bir süreçten geçtiğine ilişkin bilgi vererek dilin nasıl öğrenildiğine/edinildiğine dair araştırmacılara katkı sağlayacaktır. Yanlış çözümlemesinin üçüncü ve en önemli katkısı ise öğrencilere yanlışlarından hareketle yeni öğrenme deneyimleri sunmasıdır. Bu bağlamda, yanlış yapmak, öğrencilerin öğrenme için kullandığı bir araç olarak görülebilir.

Alanyazın Taraması

Aktaş (2021), Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu orta- okul öğrencilerinin yazılı anlatım becerilerini incelediği çalışmada, öğrencilerin yazılı anlatımlarında zayıf düzeyde başarı sergilediklerini belirlemiş, ayrıca yazma becerisi kazanımlarını öğrencilerin elde edemediğini tespit etmiştir.

Bayazıt (2019) çalışmada, öğrencilerin söz dizimi yanlışlarının biçim bilimsel ve dil bilimsel yanlışlardan kaynaklandığını belirlemiştir.

Çerçi ve ark. (2016) çalışmalarında öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki yanlışlarını dil seviyelerine göre incelemişlerdir. Dil bilgisi yönünden yanlışın en az A1 seviyesinde olduğu belirlenen çalışmada, bu durum A1 seviyesinde öğretimi yapılan dil bilgisi konularının sınırlı olmasıyla bağlantılı olduğu düşünülmüştür. Dil bilgisi açısından en çok eklerin kullanılmasıyla ilgili yanlışların olduğu görülmektedir. Söz dizimsel yanlışların A1 ve A2 düzeyinde daha çok rastlandığı görülmüştür. Yazım ve noktalamadan kaynaklı yanlışların ise öğrenci seviyesi yükseldikçe azaldığı görülmüştür.

Güler ve Eyüp (2016) Londra’da Türkçe öğrenen öğrencilerin hâl eki kullanımlarını inceledikleri araştırmalarında, öğrencilerin en çok belirtme hâli ve yönelme hâlinde yanlış yaptıklarını belirlemişlerdir.

Çetinkaya (2015) çalışmada B2 öğrencilerinin yazılı anlatımlarında yaptıkları yanlışları belirlemiştir. Araştırmanın sonuçları, öğrencilerin yaptıkları yanlışların sırasıyla en çok biçim bilimsel, söz dizimsel, yazımsal ve sözlüksel anlamsal olduğunu göstermektedir. Ayrıca yanlışların sırasıyla en çok değiştirme, yer değiştirme, ekleme ve eksiltme gibi bilişsel işleme özelliklerine dayandığı belirlenmiştir.

Yılmaz ve Bircan (2015) A2 öğrencilerinin yazılı anlatımlarını yanlış çözümleme yöntemine göre inceledikleri çalışmalarında, yanlışların sırasıyla en çok yazım ve noktalama, dil bilimsel, söz dizimi ve sözcük seçimi kaynaklı olduklarını belirlemişlerdir.

Ak-Baçoğlu ve Can (2014), Balkanlı öğrencilerin yazılı anlatımlarında yaptıkları yanlışları incelemişlerdir. Öğrencilerin yanlışları dil bilimsel ve yazım yanlışları olmak üzere iki ayrı grupta incelenen araştırmada, öğrencilerin ses temelli yazım yanlışlarından sonra en çok ad durum eklerinin ve tamlamaların kullanımında yanlış yaptıkları görülmüştür.

Emiroğlu (2014) çalışmada Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin yazılı anlatımlarında hangi konularda zorlandıklarını belirlemiştir. Öğrencilerin en çok ses bilgisinde zorlandıkları, sözcükte anlam ve anlam ilişkileri ile sözcük türleri ve sözcük grupları konusunu daha iyi kavradıkları görülmüştür. Yazım ve noktalama işaretleri ise

öğrencilerin zorlandığı başka bir konu başlığı olarak araştırmada ortaya çıkmıştır.

Büyükkiz ve Hasırcı (2013) B2 seviyesindeki öğrencilerin yazılı anlatımlarını yanlış çözümlemesi yaklaşımına göre değerlendirdikleri çalışmalarında, öğrencilerin sırasıyla en çok yazım ve noktalama, dil bilgisel, sözcük seçimi ve söz dizimsel yanlış yaptıklarını belirlemiştir.

Bölükbaş ve Yargin (2012) Kırgızistan Manas Üniversitesinde Türkçe öğrenen öğrencilerin Türkçe zaman kullanımlarını yanlış çözümlemesi yöntemiyle analiz etmişlerdir. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin en çok belirsiz geçmiş zamana ilişkin yanlış yaptıklarını belirlemiştir. Öğrencilerin kendi ana dillerinde mevcut olmayan dil yapılarını kullanmakta zorlandıkları ve bunun yerine kendi ana dillerinde sahip oldukları yapıları kullandıkları görülmüştür. Öğrencilerin dil düzeyi arttıkça zamanların kullanımında iyileşme görülmüştür.

Bölükbaş (2011) Arap öğrencilerin yazılı anlatım becerilerini değerlendirdiği çalışmada, tespit ettiği yanlışların sırasıyla en çok yazım ve noktalama, dil bilgisi, sözcük seçimi ve söz dizimi ile ilişkili olduğunu belirlemiştir. Bölükbaş (2011) çalışmada öğrenci yanlışlarının ana dili aktarımı, eğitim-öğretim ve materyal kaynaklı olarak ortaya çıktığını ifade etmiştir.

Adalar-Subaşı (2010) Türkiye’de Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kompozisyonlarındaki yanlışlarını analiz ettiği çalışmada, yanlışların öğrencilerin ana dili ile Türkçedeki farklılıklardan kaynaklandığını ortaya çıkarmıştır.

Albayrak (2010) çalışmada Moğol öğrencilerin yazılı anlatım sonuçlarını dil bilgisi açısından değerlendirmiştir. Çalışmadaki yanlışlar; ses bilgisi, kavram işaretleri, kavram ilişkileri, cümle, yazım ve noktalama düzeylerinde ayrı ayrı incelenmiştir.

Ersoy (1997) öğrencilerin en çok büyük ünlü uyumunda yanlış yaptığını belirlemiştir. Biçim bilimi açısından ise öğrencilerin en çok eylem çekimi, ad çekimleri ve belirtme durum ekiyle ilgili yanlışlıklar yaptığını belirlemiştir. Söz dizimi açısından en çok nesne yüklem uyumunda yanlışlar yapılmışken yazım-noktalama açısından en çok kesme işaretinin kullanımında yanlış yapıldığı belirlenmiştir.

Bu araştırmada ise yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki yanlışların yanlış çözümlemesi yöntemiyle değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğrencilerin yazılı anlatımlarında ne tür yanlışlar bulunmaktadır?
2. Öğrencilerin yazılı anlatımlarında rastlanan yanlışların kaynakları nelerdir?
3. Öğrencilerin yazılı anlatımlarında rastlanan yanlışların iletişimsel etkileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma desenlerinden betimsel analiz kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Betimsel analiz, verilerin daha önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlanmasına dayalı bir nitel analiz türüdür (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 239).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2019–2022 yılları arasında Slovakya’daki Comenius Üniversitesinde Türkçe öğrenen 19 yabancı öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcılara ait özellikler aşağıdaki tabloda görülebilir:

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların 13’ünün ana dilinin Slovakça, 6’sının ana dilinin Macarca olduğu görülmektedir. Araştırmanın çalışma grubu; 6’sı A1, 9’u A2, 4’ü ise B1 düzeyindeki öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaşları 21 ila 37 arasında değişmektedir.

Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

Araştırmada kullanılan veriler, Slovakya’daki Comenius Üniversitesindeki Türkçe dersleri sırasında ardışık 6 dönem içerisindeki yazılı ürünlerinden elde edilmiştir. Sasi ve Lai’nin (2021) vurguladığı gibi yanlış çözümlemesinde araştırmanın süresi oldukça önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır ve araştırmanın süresinin uzun tutulması, araştırmanın katılımcılarının dil yeterlik düzeylerindeki dalgalanmaların dikkate alınmasını sağlamaktadır. Bu nedenle, bu araştırmadaki veriler, üniversitede Türkçe derslerine ardışık 6 dönem boyunca devam eden 19 öğrencinin yazılı ürünlerinden elde edilmiştir.

Öğrencilere dönem içerisinde verilen yazma konu ve görevleri; A1 grubu için günlük rutinler, bayramlar ve özel günler, kamp yapmak, fiziksel ve ruhsal özelliklerin tanıtılması, ünlü bir kişinin tanıtılması; A2 grubu için yemek tarifi, özür mektubu, yaşanılan evin tanıtılması, tatil planı, masal yazma; B1 grubu için dillerin karşılaştırılması, zekâ türleri, çocuk yetiştirme ve özür mektubudur. Araştırma kapsamında 4714 kelimeden oluşan 35 farklı metin incelenmiştir.

Araştırmadan elde edilen veriler, yanlış çözümleme yöntemine göre değerlendirilmiştir. Bu araştırma kapsamında diller arası yanlışlar dikkate alınmamış, sadece dil içi yanlışlar değerlendirilmiştir. Çözümleme sırasında tespit edilen dil içi yanlışlar; dil bilgisi yanlışları, söz dizimsel yanlışlar, sözcük seçiminden kaynaklanan yanlışlar ve yazım-noktalama yanlışları olarak sınıflandırılmıştır. Ayrıca, Corder’in (1973, 1975) yanlışları; “temel bir ögenin eksikliği, alakasız veya gereksiz bir ögenin eklenmesi ve doğru olmayan ögenin seçilmesi ve ögenin yanlış sıralandırılması” sınıflandırmasından yararlanılarak dil içi yanlışların kaynakları eksiltme, ekleme, yanlış ögenin seçilmesi ve yanlış sıralama olarak belirlenmiştir. Diğer yandan, Ellis’in (2003) yanlışların iletişimi ne oranda belirlediğini tespit etmeye yönelik olarak yaptığı bütünsel ve bölümsel yanlış sınıflandırılması dikkate alınarak yanlışların iletişimsel etkiler açısından değerlendirilmesi yapılmıştır.

Çözümlemenin geçerli ve güvenilir olması için alan uzmanı 1 öğretim üyesi 1 öğretim elemanından yanlış sınıflandırılmasındaki

Tablo 1.

Katılımcıların Özellikleri

Öğrenci	Ana Dili	Dil Düzeyi	Yaşı
Ö1	Slovakça	B1	37
Ö2	Slovakça	B1	23
Ö3	Macarca	A2	27
Ö4	Slovakça	A2	28
Ö5	Slovakça	A2	26
Ö6	Macarca	A2	22
Ö7	Slovakça	A2	22
Ö8	Macarca	A2	23
Ö9	Slovakça	A1	24
Ö10	Slovakça	A1	21
Ö11	Slovakça	B1	30
Ö12	Slovakça	A1	25
Ö13	Slovakça	A1	23
Ö14	Slovakça	A1	21
Ö15	Macarca	A1	21
Ö16	Macarca	A2	24
Ö17	Slovakça	B1	23
Ö18	Slovakça	A2	27
Ö19	Macarca	A2	26

kategorilere ve veri setinden yapılmış yanlış çözümlemelerine ilişkin görüş alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda veri analiz süreci düzenlenmiştir.

Bulgular

Araştırma kapsamında incelenen 35 farklı metinde 691 yanlış ulaşılmıştır. Araştırmanın birinci alt problemi “Öğrencilerin yazılı anlatımlarında ne tür yanlışlar bulunmaktadır?” olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda öğrencilerin yazılı anlatımlarında rastlanan 691 yanlış analiz edilerek aşağıdaki şekleleştirilmiştir:

Şekil 1 incelendiğinde öğrencilerin en çok dil bilgisine (%61) dayalı yanlış yaptıkları görülmektedir. Öğrencilerin en az yaptıkları yanlış türünün ise söz dizimsel (%6) yanlışlar olduğu anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin yaptıkları yanlışlar daha ayrıntılı olarak incelendiğinde, dil bilgisi kategorisinde en çok biçim biçim bilgisi (%52,21), yazım-noktalama kategorisinde ses temelli yazım yanlışları (%51,2), sözcük seçimi kategorisinde yanlış sözcük seçimi (%77,55) ve söz dizimi kategorisinde ise öğelerin sıralanması (%70,73) alt kategorilerinde yanlış yapıldığı görülmektedir.

Yanlış Türlerine Örnekler

Dil Bilgisi Yanlışlarına İlişkin Örnekler

Biçim Bilgisi Yanlışları

Tatıl gittim: Tatile gittim (Bu araştırmada öğrenci yanlışları altı çizili ve italik olarak gösterilmiştir. Doğrular ise yanlışlardan sonra iki nokta ile italik olarak ifade edilmiştir).

Güzellik karıştırmadan sonra diğer malzemeleri ekliyoruz: Güzelce karıştırdıktan sonra diğer malzemeleri ekliyoruz

Hafta sonunda ailemle ızgara yaparken çok seviyorum: Hafta sonunda ailemle ızgara yapmayı çok seviyorum.

Tamlama Yanlışları

Evimiz iyi ve avantajlı bölgesindedir: Evimiz Bratislava'nın iyi ve avantajlı bölgesindedir.

Slovak yemekler biraz farklı: Slovak yemekleri biraz farklı.

Patates hamurundan küçük makarna gibi ve slovak tuzlu peynirle servis edilir: Patates hamurundan küçük makarna yapılır ve tuzlu Slovak peyniriyle servis edilir.

Kip Yanlışları

Bu kadın sık sık sarhoş oldu: Bu kadın sık sık sarhoş oluyordu.

Gel, bakın: Gelin, bakalım.

Öge Eksikliği Yanlışları

Kocaların da kadınların hayatlarında çok önemli rolü var. Onlar desteklemeliler: Kocaların da kadınların hayatlarında çok önemli rolü var. Onlar eşlerini desteklemeliler.

Asansör seyredelim: Asansörden İzmir'i seyredelim.

Bugün çok güzel Türk yemek: Bugün çok güzel Türk yemeği yapacağım.

Yazım-Noktalama Yanlışları

Ses Temelli Yazım Yanlışları

Bir arkadaş bana geçe aradı. “Yasemin yoldayım ve benzimi yok.” dedi: Bir arkadaş beni gece aradı. “Yasemin yoldayım ve benzinim yok.” dedi.

Hos geldiniz: Hoş geldiniz.

Annesine ve babağına yaptığı gibi çocuğun da öyle: Annesine ve babasına yaptığı çocuğun da öyle.

Sözcük Temelli Yazım Yanlışları

Size kültürümüz hakkında bir kaç tavsiye vermek istiyorum: Size kültürümüz hakkında birkaç tavsiye vermek istiyorum.

Bağlaçlarla İlgili Yazım Yanlışları

Mutfakta de kiler var: Mutfakta da kiler var.

Sahillerde genellikle restoranlar de var: Sahillerde genellikle restoranlar da var.

O zamanda siz onlardan daha başarılı olacaksınız: O zaman da siz onlardan daha başarılı olacaksınız.

Noktalama İşaretleri Yanlışları

Burada çeşitli kitaplarım var - roman, tarihi kitaplar, rehberler, dil kitaplar,... : Burada çeşitli kitaplarım var: roman, tarihi kitaplar, rehberler, dil kitapları...

Parise önce hiç gitmedim ama çok istiyorum: Paris'e önceden hiç gitmedim ama çok istiyorum.

Sizin hikayesi çok ilham verici: Sizin hikâyeniz çok ilham verici.

3-üncü günde şanslıydım ve 6 bizon gördük: 3. gün çok şanslıydım ve 6 bizon gördük.

Sözcük Seçimi Yanlışları

Yanlış Sözcük Seçiminden Kaynaklanan Yanlışlar

Uyumak için uyku tulumu paketledim, ılık kıyafetleri ve çadır: Uyumak için uyku tulumunu paketledim. Kalın kıyafetleri ve çadırı...

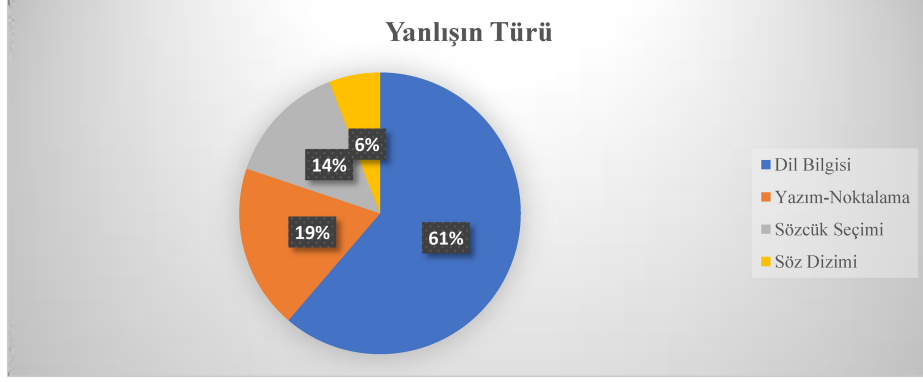
Sarımsağı, tuzu, karabiberi sıkın: Sarımsağı, tuzu, karabiberi ekleyin.

Türk kelimeleri Slovaklar için hatırlamak kolay değil: Slovaklar için Türkçe kelimeleri hatırlamak kolay değil.

Sizin kocası size yardım ediyormu? Mesela evde çamaşır yapıyor mu? Ve ya vakum yapıyor mu? Sizin kocanız size yardım ediyor mu? Mesela evde çamaşır yıkıyor mu? Veya evi süpürüyor mu?

Gereksiz Sözcük Seçiminden Kaynaklanan Yanlışlar

Evimiz daireydi ve üçüncü katta vardı: Evimiz daireydi ve üçüncü kattaydı.

Şekil 1.

Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarındaki Yanlışların Türleri.

Anneanne, dede, anne, baba, erkek ve kız kardeşler *için* ilk kez tatilde birlikte gittiler: Anneanne, dede, anne, baba, erkek ve kız kardeşler ilk kez tatile birlikte gittiler.

Söz Dizimi Yanlışları

Öğelerin Yanlış Sıralanmasından Kaynaklanan Yanlışlar

Nasıl günü geçti: Günü nasıl geçti?

Ansansör'da en çok güzel manzarası var: En güzel manzara Ansansör'de var.

Müzik yüksek sesle dinledi: Yüksek sesle müzik dinledi.

Tamlamaların Yanlış Sıralanmasından Kaynaklanan Yanlışlar

Canım benim arkadaşım: Benim canım arkadaşım.

Hepsi ekleri bilmeden Türkçe konuşmak zor: Eklerin hepsini bilmeden Türkçe konuşmak zor.

Araştırmanın ikinci alt problemi "Öğrencilerin yazılı anlatımlarında rastlanan yanlışların kaynakları nelerdir?" biçiminde belirlenmişti. Bu araştırma problemi doğrultusunda yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular Şekil 2'de gösterilmiştir:

Şekil 2 incelendiğinde öğrencilerin en çok yanlış seçimden (%43) kaynaklı olarak yanlış yaptıkları görülmekteyken eksiltme nedeniyle yapılan yanlışlarının oranının da (%37) bir hayli yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Diğer yandan, öğrencilerin yaptıkları yanlışların çok azı yanlış sıralama yapmaktan (%6) kaynaklanmaktadır.

Yanlışların Kaynaklarına İlişkin Örnekler

Yanlış Seçimden Kaynaklanan Yanlışlar

Gelecek yıl bir kucuk turu yapalım: Gelecek yıl küçük bir tur yapalım.

Bu odasında küçük bir iş köşesi yaptım: Bu odada küçük bir çalışma köşesi yaptım.

Odada bir evlilik yatağı, iki komodin, bir koltuk, iki dolap, bebek yatağı büyük pencere ve balkon kapısı var: Odada iki kişilik yatak, iki komodin, bir koltuk, iki dolap, beşik, büyük bir pencere ve balkon kapısı var.

Eksiltmeden Kaynaklanan Yanlışlar

Çamaşır odasında çamaşır makinesi: Çamaşır odasında çamaşır makinesi *var*.

Evizden okul ve mağaza uzak değil: Evimizden okul ve mağaza uzak değil.

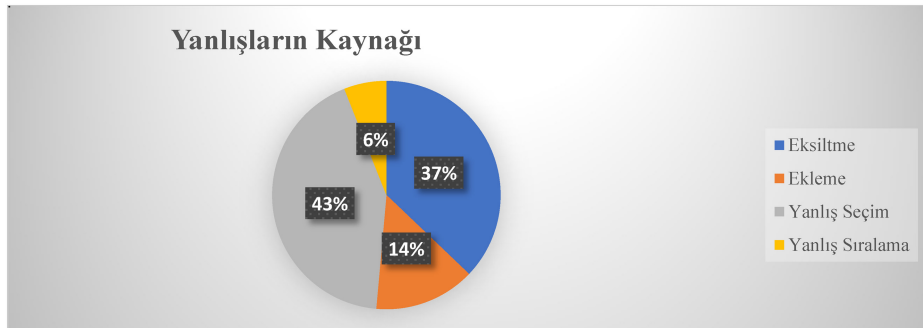
Eski müze ziyaret ettik: Eski müzeyi ziyaret ettik.

Eklemeden Kaynaklanan Yanlışlar

Arkadaşımla ile gittik: Arkadaşımla gittik.

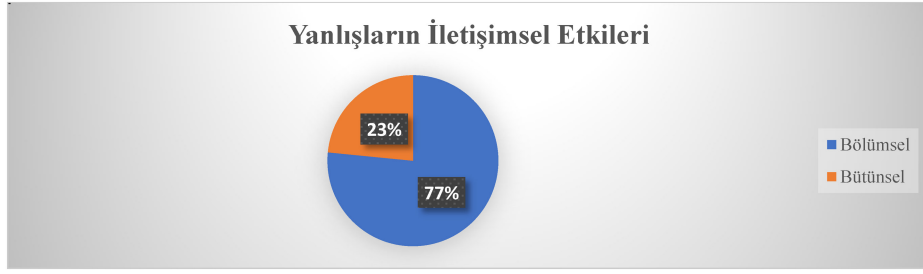
Bu en sevdiğim bayramı: Bu en sevdiğim bayram.

Onun hiç arkadaşları yokmuş: Onun hiç arkadaşı yokmuş.

Şekil 2.

Yanlışların Kaynağı.

Şekil 3.
Yanlışların İletişimsel Etkileri.

Yanlış Sıralamadan Kaynaklanan Yanlışlar

Ezgi arkadaşım: Arkadaşım Ezgi.

Tatile yanıma aldım terlikler, sandalet, elbise, tişörtler, şortlar ve güneş gözlüğü, şapka, plaj çantası ve güneş kremi: Tatilde yanıma terlik, sandalet, elbise, tişört, şort, güneş gözlüğü, şapka, plaj çantası ve güneş kremi aldım.

Poloniny doğa Slovakya'da, Nová Sedlica'ya küçük bir şehir yakın: Poloniny Doğu Slovakya'da, Nová Sedlica'ya yakın küçük bir şehir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi "Öğrencilerin yazılı anlatımlarında rastlanan yanlışların iletişimsel etkileri nelerdir?" olarak belirlenmişti. Bu doğrultuda yapılan analizler sonucunda elde edilen veriler aşağıdaki şekildedir:

Şekil 3'e göre öğrencilerin yazılı anlatımlarında rastlanan yanlışlar ağırlıklı olarak iletişimi bölümsel olarak (%77) etkilemekteyken yanlışların az bir kısmı iletişimi bütünsel (%23) olarak etkilemektedir.

Yanlışların İletişimsel Etkilerine İlişkin Örnekler

İletişimi Bütünsel Olarak Etkileyen Yanlışlar

Denge bana problem yapmıyor: Dengemi koruyabilirim.

Bazarda acibeler alayım: Pazardan elbiseler alayım.

Birçok tane bile Çekya'ya taşındığımızda aldık ve şimdi onlar daha az kullanılan odalarda var: Birçok eşyamızı Çekya'ya taşındığımızda aldık ve şimdi o eşyalar daha az kullandığımız odalarda duruyor.

Sizin karar üniversiteye daha sonra başlamak doğrudur, çünkü çocuklar olmasından sonra özel hayat bitirmez ve kadınlara ne istiyorlar bu yapmak lazım: Sizin üniversiteye sonradan başlama kararınız doğrudur çünkü çocuklar olduktan sonra özel hayat bitmez ve kadınlar ne istiyorlarsa onu yapmalılar.

İletişimi Bölümsel Olarak Etkileyen Yanlışlar

Ama apartman binasının arkasında Tuna'nın kanalı ve bir çayır vardı: Ama apartman binasının arkasında Tuna'nın bir kolu ve çayır vardı.

Türk dil eklemeli bir dili, Slovak dil kaynaşma dili: Türk dili eklemeli bir dil, Slovak dili ise çekimli bir dil.

Çok hızlı Çekçe grameri öğrendim: Çekçenin gramerini çok hızlı öğrendim.

Bazı evlerde size misafir terliği verecekler: Bazı evlerde size misafir terliği verecekler.

Tartışma

Yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarının yanlış çözümleme yöntemiyle incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, A1, A2 ve B1 düzeyindeki 19 farklı öğrenciye ait 35 farklı yazılı anlatım örneği incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin yazılı anlatımlarında toplam 691 yanlış ulaşılmıştır.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında rastlanan yanlışlar, türlerine göre analiz edilmiştir. Bu analiz sonucunda öğrencilerin yaptıkları yanlışların %61'inin dil bilgisi, %19'unun yazım-noktalama, %14'ünün sözcük seçimi ve %6'sının söz dizimi türünde olduğu ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada yapılan yanlışların büyük bir bölümünün dil bilgisi yanlışları olduğu görülmektedir. Alanyazındaki benzer çalışmalarda (Bölükbaş, 2011; Büyükkiz & Hasırcı, 2013; Özkan, 2021; Yılmaz & Bircan, 2015) yazım-noktalama yanlışlarının en çok yapılan yanlış türü olduğu ve dil bilgisi yanlışlarının ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Bu nedenle, bu çalışmanın sonuçları alanyazındaki benzer çalışmalarla bu açıdan örtüşmemektedir. Bahsi geçen çalışmaların ortak noktası, Türkiye'deki Türkçe öğretim merkezlerinde Türkçe öğrenen öğrencilerle yürütülmüş olmalarıdır. Bu çalışma ise yurt dışında Türkçe öğrenen öğrencilerle yürütülmüştür ve öğrencilerin en çok dil bilgisi türünde yanlış yapmaları, öğrencilerin dil bilgisi kurallarını pratikte kullanacakları alan bulamamalarından kaynaklı olarak dil bilgisi kurallarını içselleştiremedikleri ile ilişkilendirilebilir. Arhan (2015) Mısır'da Türkçe öğrenen A1 ve A2 seviyesindeki öğrencilerin yazılı anlatımlarında yaptıkları ad durum eki yanlışlarını incelediği çalışmada, dil öğrenme ortamını, ad durum eklerinin yanlış kullanılmasındaki nedenlerden biri olarak açıklamaktadır. Nitekim, Emek'in (2021) Cezayir'de Türkçe öğrenen öğrencilerle yürüttüğü çalışmada en çok yanlış türünün yazım-noktalama (%37) ve dil bilgisinde (%37) ortaya çıkması, yurt dışında Türkçe öğrenenlerin dil öğrenme ortamına bağlı olarak dil bilgisi yanlışlarını daha fazla yaptıklarının bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Tüm bu veriler değerlendirildiğinde, yurt dışında Türkçe öğrenenlerin Türkiye'de Türkçe öğrenenlere göre dil bilgisi yanlışlarını diğer yanlış türlerine oranla daha fazla yaptıkları anlaşılmaktadır.

Bu çalışmayla elde edilen bir diğer sonuç, yazım-noktalama türündeki yanlışların alanyazındaki diğer çalışmalara göre bu çalışmada daha az olmasıdır. Bu çalışmanın ana dili Slovakça ve Macarca olan öğrencilerle yürütülmesinden ve yazım-noktalama açısından her iki dil ile Türkçe arasında önemli farklılıklar bulunmamasından kaynaklı olarak bu konudaki yanlışların daha az yapıldığı düşünülmektedir. Nitekim, Aytan ve Güney (2015), ana dili Arapça olan öğrencilerin en çok yazım ve noktalama alanında yanlış yaptıklarını belirlemiş ve öğrencilerin ana dillerinin yaptıkları yanlış türünü değiştirdiğini gözlemlemişlerdir. Öte yandan, en az yanlış türünün söz dizimi türündeki yanlışlara ilişkin olması alanyazındaki benzer çalışmalarla (Bölükbaş, 2011; Büyükkiz & Hasırcı, 2013; İpek & Aliyeva-Çınar, 2021; Kırbaş, 2017) paralellik göstermektedir.

Araştırma kapsamında incelenen yanlış türleri kendi içerisinde tekrar sınıflandırılmış ve ayrıntılı şekilde analiz edilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda, dil bilgisi kategorisinde en çok biçim bilgisi (%52,21) yanlışlarına rastlanmıştır. İpek ve Aliyeva-Çınar'ın (2021) ve Özarslan'ın (2018) çalışmalarında öğrencilerin en çok biçim bilgisi kategorisinde yanlış yaptıklarını tespit etmeleri ile bu araştırmanın sonuçları örtüşmektedir. Öğrencilerin en çok biçim bilgisi türünde yanlış yapmaları Türkçenin sondan eklemeli bir dil olmasıyla ilişkilendirilebilir. Öğrencilerin yazım-noktalama kategorisinde en çok ses temelli yazım yanlışları (%51,2) yapmaları Ak-Başoğlu ve Can'ın (2014) çalışmasıyla örtüşmektedir. Diğer yandan, sözcük seçimi kategorisinde yanlış sözcük seçimi (%77,55), ve söz dizimi kategorisinde ise öğelerin sıralanması (%70,73) alt kategorilerinde en çok yanlış yapıldığı belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında yanlışların kaynakları analiz edilmiş, sırasıyla en çok yanlış seçim (%43), eksiltme (%37), ekleme (%14) ve yanlış sıralama (%6) yapıldığı tespit edilmiştir. Jabeen, Kazemian ve Mustafai'nin (2015) yabancı/ikinci dil olarak İngilizce öğrenen Pakistanlı ve İranlı öğrencilerin yanlışlarını inceledikleri çalışmalarında, yanlışların kaynağının mevcut çalışmadaki sıralamayla aynı olduğu görülmektedir. Benzer şekilde, Sasi ve Lai (2021) İngilizce öğrenen Tayvanlı üniversite öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki yanlışları çözümledikleri çalışmalarında, yanlışların sırasıyla en çok yanlış seçimden ve eksiltmeden kaynaklandığını belirlemişlerdir.

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında rastlanan yanlışlar, iletişimsel etkileri açısından değerlendirildiğinde yanlışların %77'sinin iletişimi etkilemeyen bölümsel yanlışlar olduğu, %23'ünün ise iletişimi etkileyen bütünsel yanlışlar olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, Çetinkaya'nın (2015) çalışmasında ortaya çıkan %81,31 bölümsel, %14,84 bütünsel yanlış oranıyla örtüşmektedir. Dil öğretiminin nihai amacının hedef dilde iletişim kurmak olduğu düşünüldüğünde, öğrencilerin yaptıkları yanlışların büyük bir kısmının iletişimin tamamını etkilememesi ve bölümsel olması olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir. Diğer yandan, Brown (2014, ss. 250–251) dil öğretiminde temel amacın hedef dilde akıcı iletişimi sağlamak olduğu düşüncesinden hareketle, öğrencilerin yanlışlarına çok fazla odaklanılmasının olumlu pekiştirmenin önüne geçeceği konusunda öğreticileri uyarmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Yanlışların her zaman kötü olmadığı, dil öğrenme sürecinin doğal bir parçası olduğu unutulmamalıdır. Yine de Ellis'in (2003, s. 15) de ifade ettiği gibi yanlış çözümlemesi; öğrencilerin neden yanlış yaptıklarını belirlenmesi, öğretmenlere öğrencilerin yanlışlarına ilişkin bilgi vermesi ve öğrencilere kendi yanlışlarını düzeltme imkânı vermesi sebepleriyle gereklidir. Yanlış çözümlemesi yaklaşımının yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kullanılması, yabancı öğrencilerin Türkçe öğretiminde zorlandığı hususların değerlendirilmesi ve öğrencilerin zorlandıkları alanlara odaklanması bakımından önemli olacaktır. Ayrıca, yurt dışında Türkçe öğrenenlerin dil bilgisi yanlışlarının azaltılması için öğrencilerin dil bilgisi kurallarını kullanabilecekleri ve bu kuralları pratik yapabilecekleri etkinliklere sınıf ortamında daha çok yer verilmesi uygun olacaktır. Diğer yandan, yurt dışında Türkçe öğrenenler ile Türkiye'de Türkçe öğrenenlerin yazılı anlatımlarındaki yanlışlarının karşılaştırılmalı olarak analiz edilmesine yönelik ileride yapılacak çalışmalar, dil öğrenme ortamının yanlış türüne etkisini göstermesi bakımından alanyazına katkı sağlayacaktır.

Etik Komite Onayı: Bu çalışmada kullanılan veriler Türkçe derslerindeki öğrencilerin yazılı çalışmalarından oluşmaktadır. Hâlihazırdaki veriler kullanıldığı ve araştırma amacıyla veri toplanmadığı için etik kurul onayı alınmamıştır.

Katılımcı Onamı: Bu araştırmaya katılan öğrencilerden yazılı onam alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Ethics Committee Approval: The current study data consisted of writing products of students in Turkish classes. Therefore, there was no need to get ethical permission as we used already-existing products and did not collect data within the framework of this study.

Informed Consent: Written informed consent was obtained from students who participated this study.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Declaration of Interests: The author declare that they have no competing interest.

Funding: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Adalar-Subaşı, D. (2010). TÖMER'de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kompozisyonlarında hata analizi. *Dil Dergisi*, 148, 7–16.
- Ak-Başoğlu, D., & Can, F. S. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Balkanlı öğrencilerin yazılı anlatımda yaptıkları hatalar üzerine tespitler. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 10, 100–119.
- Aktaş, H. (2021). *Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin yazma başarılarının ve hatalarının farklı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karamanoğlu Mehmetbey üniversitesi sosyal bilimler Enstitüsü.
- Albayrak, F. (2010). *Türkçe öğrenen Moğol öğrencilerin yazılı anlatım yanlışlarının dil bilgisi açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi sosyal bilimler Enstitüsü.
- Arhan, A. (2015). *Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin yazılı anlatımında yaptıkları ad durum eki yanlışları (İskenderiye Yunus Emre Enstitüsü Örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Başkent üniversitesi eğitim bilimleri Enstitüsü.
- Aytan, T., & Güney, N. (2015). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarında karşılaşılan sorunlar (Yıldız Tömer örnekleme). *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 3(2), 275–288.
- Bayazıt, Z. Z. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin yaptıkları sözdizimi hatalarının incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(1), 130–140.
- Bölükbaş, F. (2011). Arap öğrencilerin Türkçe yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi [Turkish studies international periodical for the languages, literature and history of Turkish or Turkic volume], *International Journal of Turkish Literature Culture Education*, 6(3), 1357–1367.
- Bölükbaş, F., & Yargin, A. (2012). Error analysis in usage of basic tenses in Turkish by Kirgiz students. *Journal of Studia Uralo-Altaica*, 49, 143–151.
- Brown, H. D. (2014). *Principles of language learning and teaching* (6th ed). Pearson Education.
- Burt, M. K. (1975). Error analysis in the adult EFL classroom. *TESOL Quarterly*, 9(1), 53–63. [CrossRef].
- Büyükkiz, K. K., & Hasırcı, S. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarının yanlış çözümleme yaklaşımına göre değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(4), 51–62. [CrossRef]
- Chomsky, N. (1965). *Aspects of the theory of syntax*. The M.I.T. Press.
- Çerçi, A., Derman, A., & Bardakçı, M. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yazılı anlatımlarına yönelik yanlış çözümlemesi. *Gazi-antepe University of Journal of Social Sciences*, 15(2), 695–715.
- Çetinkaya, G. (2015). Yanlış çözümlemesi: Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B2 düzeyindeki öğrencilerin yazılı metinlerine ilişkin görüşler. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 3(1), 164–178.
- Corder, S. P. (1967). The significance of learner's errors. *IRAL – International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 5(1–4), 161–170. [CrossRef]

- Corder, S. P. (1973). *Introducing applied linguistics*. Penguin.
- Corder, S. P. (1975). Error analysis, interlanguage and second language acquisition. *Language Teaching and Linguistics: Abstracts*, 8(4), 201–218. [CrossRef]
- Dede, M. (1983). Yabancı dil öğretiminde karşılaştırmalı dilbilim ve yanlış çözümlemesinin yeri. *Türk Dili Aylık ve Yazın Dergisi Dil Öğretimi Özel Sayısı*, 379–380, 123–135.
- Dulay, H., Burt, M., & Krashen, S. (1982). *Language two*. Oxford University Press.
- Ellis, R. (2003). *The study of second language acquisition* (9. ed.). Oxford University Press.
- Emek, M. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Cezayir'deki Türkoloji bölümü öğrencilerinin B1-B2 düzeyi yazılı anlatımlarının yanlış çözümlemesi yaklaşımıyla değerlendirilmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 24, 77–92. [CrossRef]
- Emiroğlu, S. (2014). Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin yazılı anlatımlarında Türkçenin dil bilgisi ve yazım özellikleriyle ilgili karşılaştığı zorluklar. *International Journal of Language Academy*, 2(3), 99–119.
- Erdoğan, V. (2005). Contribution of error analysis to foreign language teaching. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 261–270.
- Ersoy, Ş. (1997). *Türkçe öğrenen yabancıların yazılı anlatım yanlışlarının dil bilgisi açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara üniversitesi sosyal bilimler Enstitüsü.
- Güler, E. B., & Eyüp, B. (2016). Hâl eklerinin ikinci dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler tarafından kullanılması [International periodical for the languages, literature and history of Turkish or Turkic], *Journal of Turkish Studies*, 11(14), 295–312.
- İpek, S., & Aliyeva-Çınar, M. (2021). Türkçe öğrenen Somalili öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki dil bilgisi yanlışları üzerine bir inceleme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3), 913–928.
- İşler, E. (2002). Karşıtsal çözümleme ve Arapça öğretimi. *Nüşa*, 6(2), 123–134.
- Jabeen, A., Kazemian, B., & Shahbaz Mustafai, M. S. (2015). The role of error analysis in teaching and learning of second and foreign language. *Education and Linguistics Research*, 1(2), 52–62. [CrossRef]
- Kırbaş, G. (2017). *Türkçe öğrenen Ürdünlü öğrencilerin A2 düzeyi yazma becerisinde karşılaştıkları güçlükler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Önder, A. (2017). Türkçe öğrenen yabancıların yazılı anlatım yanlışlarının çözülmesi. *International Journal of Languages' Education*, 1(4), 100–114. [CrossRef]
- Özarslan, A. (2018). *Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen Suriyelilerin yazma becerileri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış doktora tezi). İnönü üniversitesi eğitim bilimleri Enstitüsü.
- Özkan, H. İ. (2021). Ruandalı öğrencilerin yazılı anlatımlarının yanlış çözümlemesi yöntemine göre incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 201–211.
- Richards, J. C. (1974). *A non-contrastive approach to error analysis. Error Analysis: Perspectives on Second Language Acquisition* içinde (ss. 172–188). Longman.
- Richards, J. C., & Schmidt, R. (2010). *Longman dictionary of language teaching and applied linguistics* (4th ed). Pearson Education Limited.
- Sasi, S., & Lai, M. Error analysis of Taiwanese University Students' English Essay Writing: A longitudinal corpus study. *International Journal of Research in English Education*, 6(4), 57–73. [CrossRef]
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. ed). Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, F., & Bircan, D. (2015). Türkçe Öğretim Merkezi'nde okuyan yabancı öğrencilerin yazılı kompozisyonlarının “yanlış çözümleme yöntemi”ne göre değerlendirilmesi. *International Journal of Language Academy*, 3(1), 113–126.